

N:o 17.

Ank. till Riksd. Kansli d. 9 Febr. 1870, kl. 1 e. m.

*Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående jord-
afsöndring från f. d. mönsterskrifvarebostället Naum och
f. d. hofsmedsbostället Kjedum, för anläggning af skolhus
i Naums och Kjedums församlingar uti Skaraborgs län;
Gifven Stockholms Slott den 4 Februari 1870.*

Uppå derom gjord framställning af kyrkoherden i Ryda pastorat af Skara stift och Skaraborgs län, L. M. Forssblad, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i nämnda län till Kongl. Maj:ts pröfning öfverlemnadt skolrådets i Naums och Kjedums, till Ryda pastorat hörande församlingar, å egna och kommunernas vägnar gjorda, underdåniga ansökning, att, sedan Naums och Kjedums församlingar, hvilka hittills utgjort ett gemensamt skoldistrikt, numera enligt fattade och laga kraftvunna kyrkostämmobeslut skulle, i anseende till bristande utrymme i det gemensamma skolhuset för det större antal af i skolåldern varande barn, uppgående till icke mindre än 550, skiljas och utgöra hvar sitt skoldistrikt, samt hvardera församlingen saknade en densamma gemensamt tillhörig lämplig plats, hvarå skolhusbyggnader kunde uppföras och erforderliga planteringsland anvisas, Kongl. Maj:t måtte bifalla att från nedannämnda inom församlingarne belägna boställshemman finge afsöndras och till församlingarnes fria disposition för all framtid öfverlåtas, mot en af dem utgående årlig afgäld efter Kongl. Maj:ts bestämmande, för ifrågasvarande ändamål behöfliga och lämpliga platser, nemligen: för Naums församling fem tunnland af bortarrenderade mönsterskrifvarebostället Öde- och Anders Lars-gården Naums utmark, och för Kjedums församling ett tunnland af jemväl utarrenderade hofsmedsbostället Kjedum Stommens inegor, företrädesvis den föreslagna, i norr från boställstomten belägna och frälsehemmanet Storegårdens egor angränsande platsen; hvarjemte, och för den händelse Kongl. Maj:t skulle finna skäligt, att de ifrågakädda skolplatserna icke må i sin helhet tillträdas före den tid, då arrendetiden för boställena tilländagår, eller den 14 Mars 1871, skolrådet ansett önskligt, att tillstånd lemnades församlingarne

att under tiden när som helst uppföra behöfliga skolhusbyggnader å desamma; varande ansökningen bifogade så väl kartor jemte beskrifningar öfver de föreslagna platserna, som äfven förslag till årliga afgälder, hvilka vid landtmäteri-förrättning uppskattats till 7 R:dr 50 öre för Naums församling och till 3 R:dr för Kjedums församling.

Af handlingarne i målet inhemtas för öfrigt:

att, uti en af Sven Johansson och Jonas Pettersson undertecknad skrift, desse, hvilka uppgifvit sig såsom arrendatorer, den förre af Naum Anders Lars-gården och den sednare af Naum Öde-gården, hvardera ett halft mantal, anhållit om bifall till den sökta afsöndringen från bostället Naum samt förklarat sig med den föreslagna årliga afgälden, så länge nuvarande arrende fortfar, fullkomligen nöjde; hvaremot arrendatorn af bostället Kjedum Stommen, Johannes Andreasson, yttrat sig icke kunna lemna bifall till afsöndringen från detta boställe, enär afgälden vore alltför låg och afsöndringen med all sannolikhet komme att medföra betydliga olägenheter i anseende till dess belägenhet helt nära boställets bostad, trädgård och sädesgarde, hvarförutan af honom uppgifvits, att Kjedums församling egde gemensam mark, omkring 50 tunnland, kallad Rysten, som från äldre tider blifvit för sådant ändamål upplåten samt angränsade boställets hemegor, omkring 900 alnar från den sökta skolplatsen;

att boställsdirektionen vid Westgöta regemente, jemte upplysning att bostället Naum vore på arrende för regementets löningsfonds räkning upplåtet intill år 1871 åt förre Löjtnanten L. von Hårleman, som nu gjort cession, och bonden Sven Johansson, hvilken för sin del understödt jordafsöndringen, förklarat, att, då det karte-transsumt, som åtföljde handlingarne, icke gäfvade nödig åskådning för nämnda afsöndring, direktionen ansåge sig icke böra tillstyrka bifall dertill för det närvarande eller under den tid, nu gällande arrende-oktroj fortfar; och hvad beträffade bostället Kjedum Stommen, från hvars odal-egor äskats ett tunnland jord, så vore detta boställshemman till Kronan direkte indraget, hvadan det ej tillkomme boställsdirektionen att något yttrande derom afgifva;

att chefsemetet vid berörda regemente, i likhet med boställsdirektionen och på de af denna direktion anförda skäl afstyrkt ansökningen, såvidt den angår bostället Naum, samt dessutom lemnat den upplysning, att Jonas Pettersson icke vore arrendator af boställsdelen Ödegården Naum, utan att denna innehades af Löjtnanten von Hårlemans konkursmassa, hvarföre bemäde Petterssons arrenderätt torde vara beroende på enskild öfverlåtelse af konkursmassan och hans medgifvande således lemnas utan afseende;

att, vidkommande bostället Kjedum Stommen, ett halft mantal, kronofogden i orten meddelat det yttrande, att då arrendatorn på, såsom det syn-

tes, giltiga skäl bestridt lemna den till skolplats för Kjedums församling afsedda platsen, ansökningen derom icke kunde understödjas, utan tvärtom nu torde böra afslås; men i anledning af arrendatorns uppgift, att församlingen egde gemensam mark, omkring 50 tunnland, kallad Rysten, finge upplysas, att, enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag den 26 Maj 1819, under N:o 10 blifvit afsatta, såsom redan år 1769 beviljade till klockarebohl i Kjedum, 31 tunnland, samt att denna plats, der det för Naums och Kjedums församlingar hittills gemensamma skolhus stått och står, funnits mindre lämplig för Kjedums församling, sedan densamma skall utgöra eget skoldistrikt;

att Kyrkoherden Forssblad uti en till konsistorium i Skara ingifven skrift, förklarat, att den jord, som afses att afsöndras från bostället Naum, visserligen vore af den svaga beskaffenhet, att afkomsten af densamma synes vara fullkomligen ersatt genom den föreslagna årliga afgälden, i synnerhet som den vore belägen på nära $\frac{1}{4}$ mils afstånd från hufvudgården, och dess innehafvare icke vore i tillfälle att af ifrågavarande jord draga någon betydande fördel; dock emedan den vore till skolplats särdeles lämplig såsom central och invid allmän farväg, yttrades den öfvertygelse, som äfven delades af församlingens skolrådsledamöter, att den vore för Naums församling så förmånlig, att den årliga afgälden skulle kunna höjas till tre riksdaler för hvarje tunnland: — och hvad dernäst anginge bostället Kjedum Stommen, hvarifrån sökts afsöndring af ett tunnland jord, vore äfven denna plats central och för det afsedda ändamålet så förmånlig, att, enligt vederbörande skolråds afgifna förklaring, årliga afgälden kunde föreslås till åtta riksdaler; hvarjemte meddelades, att det af arrendatorn omförmälda hemmanet Rysten, hvilket, enligt dennes uppgift, skulle innehålla omkring 50 tunnland och vara Kjedums församlings gemensamma tillhörighet, egde, såsom kronofogden rätteligen anmärkt, endast 31 tunnland jord och vore upplåtet till klockareboställe, dock icke ensamt för Kjedums utan för Ryda pastorats fyra församlingar och kunde alltså af Kjedums församling icke disponeras, hvarförutan det vore beläget invid församlingens yttersta gräns på ett afstånd från den nu sökta skolplatsen af $\frac{1}{4}$ mil och icke, såsom boställs-arrendatorn uppgifvit, endast 900 alnar;

att konsistorium i Skara ansett sig, på grund af hvad kyrkoherden Forssblad, å egna och skolrådets vägnar, sålunda anført, böra för sin del tillstyrka bifall till ansökningen, men hemställde, huruvida icke frågan om de sökta jordafsöndringarne borde behandlas i den ordning gällande författningar angående afsöndring af jord från boställe stadga;

att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett de af boställsdirektionen och arrendatorn af Kjedum Stommen gjorda invändningar icke i vidsträcktare mån böra utgöra hinder för bifall till ansökningen, än att de ifrågasatta jord-

afsöndringarne först må tillträdas midfastan år 1871, då arrenderätten till begge boställena tilländagår, hvarförinnan ej heller några byggnaders uppförande å desamma torde kunna medgifvas, så vida icke skolrådet kan derom med vederbörande arrendatorer träffa enskildt aftal; hemställande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande likväl, att den afgäld, som skulle till boställena utgöras, må föreslås och fastställas i den ordning Kongl. Förordningen den 6 Augusti 1864 stadgar; samt

att Arméförvaltningen och Kammarkollegium, uti häröfver afgifvet utlåtande, med tillkännagifvande att, enligt jordeboken, mönsterskrifvarebostället består af tvänne nummer, nemligen 5 och 6, hvartera om $\frac{1}{2}$ förmedladt mantal, och att hofsmedsbostället upptages under N:o 3 samt likaledes utgör $\frac{1}{2}$ förmedladt mantal, instämde uti det af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelade yttrande.

Kongl. Maj:t har detta allt i nåder låtit Sig föredragas; och, på grund af hvad härvid förekommit, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att till planer för folkskolehusbyggnader och planteringsland för Naums och Kjedums församlingar af Ryda pastorat i Skaraborgs län må få afsöndras, för den förra församlingen från det för Westgöta regementes löningsfond utarrenderade f. d. mönsterskrifvarebostället Naum Öde och Anders Lars-gårdarne N:ris 5 och 6, hvardera om $\frac{1}{2}$ förmedladt mantal i Naums socken: en å boställets utmark belägen och på af vederbörande landtmätare upprättad karta med A. 1. utmärkt jordrymd om 5 tunnland eller 28 kvadratrefvar; samt för Kjedums församling från det till Statsverket indragna och för dess räkning utarrenderade f. d. hofsmedsbostället vid förenämnda regemente Kjedum Stommen N:o 3 om $\frac{1}{2}$ förmedladt mantal i Kjedums socken: en å detta boställes inegor i norr från boställstomten belägen, hemmanet Storegårdens egor angränsande och å upprättad karta med A. 1 och 2 utmärkt jordrymd om 1 tunnland eller 5 kvadratrefvar 60 kvadratstänger; anseende Kongl. Maj:t vid jordafsöndringarne böra fästas vilkor, dels att desamma ej må gå i verkställighet före den för boställena nu fastställda arrendetidens utgång den 14 Mars 1871, dels ock att afgäld, motsvarande den afsöndrade jordens afkastning, blifver, enligt Kongl. Förordningen den 6 Augusti 1864, angående grunderna för hemmansklyfning och jordafsöndring, de ifrågavarande jordlotterna åsatt.

De till ärendet hörande handlingar skola tillställas det Riksdagens Utskott, till hvars handläggning frågan varder öfverlemnad; Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

CARL.

R. Abelin.

*Utdrag af Protokollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4
Februari 1870.*

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för utrikes ärendena, Grefve *Wachtmeister*,
Statsråden: *Bredberg*,
Carlson,
von Ehrenheim,
Abelin,
Berg,
Adlercreutz,
Friherre *Leijonhufvud*.

Chefen för Landtförsvars-departementet, Statsrådet *Abelin*, uppläste till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, på Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande förut fattade beslut, uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o angående jordafsöndring från f. d. mönsterskrifvarebostället *Naum* och f. d. hofsmedsbostället *Kjedum*, för anläggning af skolhus i *Naums* och *Kjedums* församlingar uti *Skaraborgs län*; och

— — — — —

Kongl. Maj:t tacktes, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda två förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda, samt förordna, att, i enlighet dermed, nådiga Propositioner skulle till Riksdagen afgå.

Ex protocollo

M. J. Bandelin.